

A tárgy előlapja ezüstlemezből készült, jellegzetes palmettas motívumokkal díszítették, a minta háttérét pedig aranyozták.¹⁸ Az ezüstlemez merevítésére, illetve a felfüggesztéséhez hátulról egy bronzlemez erősítettek. A tárgy peremén látható lyukak az egykor a két lemez közé erősített bőr- és/vagy textilszalagokhoz való rögzítést szolgálták. A minta feltehetően egy ún. életfát (pontosabban világfát, tekintve, hogy az életfa valójában keresztény motívum) ábrázol, melynek ágai a világ különböző rétegeit kötik össze az ősi magyar hitvilág szerint. A minta kialakítása sajátos, mivel hangsúlyosan domborították, mely stílus a korabeli ún. Középső-Tisza vidéki, illetve Duna–Tisza közti műhelykör jellegzetes technikája. A levelek peremén megfigyelhető rendkívül finom, sűrű, apró bevagdálások ugyanakkor az egykori mester kiemelkedő szakmai tudásáról és fejlett eszközkészletéről tesznek tanúbizonyságot.

A helyszíni szemle során, a Verovszki József által, a korong feltételezett előkerülési helyeként mutatott területen, valamint annak környékén Árpád-kori és szarmata cserepeket találtunk. Közvetlenül a jó látási feltételeket biztosító szántott rész mellett egy kisebb táblában búza volt, ahol a kedvezőtlenebb látási feltételek miatt csak szórványosan találtunk a felszínen kerámiatöredékeket. A földrajzi viszonyokat tekintve ugyanakkor nyilvánvaló, hogy erre a részre is kiterjednek a telepjelenségek. A dűlőt melletti vízvezető árokban a magas növényzet nem nyújtott megfelelő látási viszonyokat. Ezért a tulajdonossal megbeszéltük, hogy ősszel, gazégetést követően műszeres leletfelderítésre fogunk visszatérni. A terepbejárással azonosított felszíni telep ÉNy–DK-i irányú, 220 m hosszú és 170 m széles, egy jól kivehető domb K-i oldala. A leletek a MFM Régészeti Gyűjteményében kerültek elhelyezésre. A lelőhely korábban nem szerepelt az MFM nyilvántartásában.

Munkatárs: Barczánfalvi Csongor.

TÜRK ATTILA–VARGA SÁNDOR

57. Csór határa (Fejér megye) R, Ró, I

Csór község területén szennyvízhálózat kiépítése során megelőző régészeti feltárást végzett a Szent István Király Múzeum, Csór Község Önkormányzata megbízásából, az alábbi lelőhelyeken.

MRT 1/9. lelőhely (KÖH 22468): 2012. augusztus 22.–szeptember 10. között az érintett nyomvonalon összesen 16 jelenséget tártunk fel: két laza szerkezetű római kori falmaradványt (SE 10.01, SE 10.03), melynek nagyobb részét a szelvény ásása közben elbontotta a markoló. A falak között sötétbarna, iszapos réteg volt megfigyelhető. Továbbá feltártunk 11 gödröt, melyeket a kora rézkorra és a római korra keltezhetünk, valamint 2 újkori, recens gödröt.

Rk templom kertje (KÖH 21775): 2012. augusztus 6–15. között a nyomvonalat a templomtól D-re található Fő tér elnevezésű kis út területén, azzal megegyező irányban nyitottuk meg. Összesen 14 jelenséget tártunk fel. A római korra (3–4. század) keltezhető 2 földbe mélyített épületet (SE 01.02, SE 06.01), 1 árok, 2 oszlophely, 1 szabályos elrendezésű kősor (fal?), 4 gödör. A 3 kővel kirakott járószint – egykori út – közül 1 a római korra tehető (SE 04.04), a többi bizonytalan.

A feltárt jelenségekből több őskori, főként kora rézkorra kel-

tezhető kerámia és pattintott hegy is felszínre került, azonban valamennyi esetben római vagy újkori leletanyag kíséretében. Egyértelműen őskori objektumot nem tudtunk megállapítani.

Munkatársak: Prander Péter ásatásvezető; Kiss László, Pásztor Eszter, Ködmön László, Szabó József, Pokrovenszki Krisztián.

POKROVENSZKI KRISZTIÁN

58. Dabas, Dabas (Gyön) (KÖH 34324) (Pest megye) Á, Kk

2012. május 3-án dabasi lakosok bejelentést tettek egy 10 darabos, friesachi érmekből álló leletegyüttesről, mely Dabas-Gyön külterületén, szántás után került elő a felszíntől számított 5–10 cm-es mélységből. A leletek az elmondások alapján 10×15 m-es területen koncentráálódtak, egy III. Béla verdefényes ezüst dénár ettől a helyszíntől mintegy 50 m-rel északnyugatabbra került elő, hasonló mélységből. A leleteket a megtalálók beszolgáltatták a PMMI-nek.

2012. május 10-én helyszíni szemlét, terepbejárást és leletmentést végeztünk a megtalálók részvételével. Az érme előkerülési helyszíne a középkori Gyönnal azonosítható Dabas 32. lelőhely szélén, az eredetileg ismert kiterjedésen kissé túllógva került elő. A lelőhelyen nagyobb mennyiségű 12–14. századi kerámiaanyagot gyűjtöttünk. Az érme előkerülésének gócpontjában 2 kutatóárkot nyitottunk kézi erővel. A Ny-i árok 6 m hosszú, 1 m széles volt, az altalaj 60 cm mélyen jelent meg. A K-i árok 6,2 m hosszú és 80 cm széles volt, de csak 40 cm-es mélységig bontottuk ki. A Ny-i árokból 20 cm-es mélységből került elő még egy friesachi dénár, illetve egy bécsi fillér(?) töredéke. A kutatóárok betöltéséből, 40–60 cm mélyen, 2-3 darab 13. századi kerámiatöredék is előbukkant. Régészeti objektumokat nem találtunk.

Az éremlelet pontos helyét az egynapos leletmentés során nem sikerült azonosítani. Az érmekeket a friss szántás szórta szét a felszínen, erre utalt előkerülési mélységük is. A leletek a gödöllői régészeti raktárbázisra kerültek.

Munkatársak: Farkas Zoltán, Patay Róbert régészek, Gudmon Sándor, Tóth György önkéntes fémkeresők.

RÁCZ TIBOR ÁKOS

59. Darvas, Berettyó-part 2. (Gátórház) (KÖH 69449) (Hajdú-Bihar megye) B, Sza?, I

A „Berettyó védtöltések fejlesztése a Kis-sárréti és a berettyóújfalui ártéri öblözetekben” tárgyú beruházás által érintett területeken régészeti próbafeltárást folytatott a Déri Múzeum. A Berettyó jobb és bal partján összesen 37 kutatószonda kijelölése történt meg a Csökmő és Berettyóújfalú közötti szakaszról készült régészeti hatástanulmány alapján.

A lelőhely Darvastól ÉNy-ra, a települést Fehérgyarmattal összekötő műút Ny-i oldalán, a Berettyó bal partján található. Itt egy középső bronzkori településhez tartozó gödör, valamint – feltehetően szarmata kori temetőhöz köthető – körárok kerültek feltárára. Két gödör és egy körárok korszakhoz kötése bizonytalan a leletanyag hiányában.

Munkatársak: Faur Zoltán, Papp Enikő, Tóthné Andrea régésztechnikusok

HULLÁM DÉNES

¹⁸ Képét lásd: RKM 2011–2014. címlapján.